## 118309 ـ مال موقوفه و عمومی زکات ندارد اگرچه سرمایه‌گذاری شود

**سوال**

آیا اموال موقوفه که مورد سرمایه‌گذاری قرار گرفته زکاتش واجب است؟ مثلا پروژه‌هایی که دولت می‌سازد و سودی سرازیر خزینهٔ دولت می‌کند.

**پاسخ مفصل**

الحمدلله.

اموال وقف زکات ندارد زیرا ملک کسی نیست و تفاوتی ندارد که مورد سرمایه‌گذاری قرار بگیرد یا خیر و اگر مال وقف سرمایه‌گذاری شود سود آن برای مصارفی است که واقف در نظر گرفته مانند فقرا و مساکین و پیران و طالبان علم و دیگران و کسی که چیزی از مال وقف به او تعلق گرفت و یک سال از آن گذشت و خودش یا با اضافه به دیگر اموال به حد نصاب رسید زکاتش لازم است زیرا در این صورت یک مال مملوک است البته اگر شروط زکات به آن تعلق گیرد.

از علمای انجمن دائم فتوا پرسیده شد: یکی از قبایل مبلغی را جمع کرده‌اند و آن را مخصوص دیه‌هایی که به این قبیله تعلق گرفته قرار داده‌اند و آن را در تجارت سرمایه‌گذاری کرده‌اند و سود آن را نیز برای پرداخت دیهٔ قتل در نظر گرفته‌اند. آیا زکات به این مبلغ تعلق می‌گیرد؟ و آیا اگر با آن تجارت نکنند زکات دارد یا خیر؟ و آیا برای قبیله جایز است که زکات اموالش را به این مورد اختصاص دهد؟

پاسخ:

اگر چنان باشد که ذکر شد این مال زکات ندارد زیرا در حکم وقف است و تفاوتی ندارد که در تجارت سرمایه‌گذاری شود یا خیر ولی جایز نیست که زکات به این مال افزوده شود زیرا مخصوص فقرا و دیگر مستحقان زکات نیست (فتاوی اللجنة الدائمة: ۹/ ۲۹۱).

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ دربارهٔ یک تعاونی روستایی که مردمش مبلغی را ماهیانه به آن می‌دهند و صرف کمک برای حوادث و دیه و قرض به کسانی می‌شود که نیازمند کمک برای ازدواج هستند می‌گوید: اموال این صندوق زکات ندارد زیرا در ملکیت مشترکان این صندوق نیست در نتیجه مالک خاص ندارد و مالی که مالک خاص ندارد زکات ندارد (مجموع فتاوی ابن عثیمین: ۱۸/ ۱۸۴).

وی همچنین می‌گوید: مال دولت به بیت المال می‌رود در نتیجه مالک خاصی ندارد و در این حال زکات ندارد (شرح الكافي).

نتیجه آنکه: مال دولت (یا بیت المال) و همینطور مال موقوفه زکات ندارد زیرا ملک شخص خاصی نیست و تفاوتی ندارد که مورد سرمایه‌گذاری قرار بگیرد یا خیر.

والله اعلم